

GRASMUSCH BIJ HAAR NEST MET JONGEN

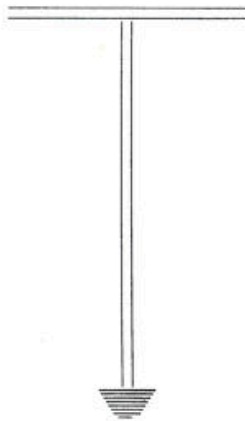

Foto R. TEPE

DE LANGE WEG

IN ZIJN NIEUWJAARSREDE HEEFT DE Burgemeester van 's-Gravenhage o.m. medegedeeld, dat er in 1928 in de Residentie op elke zes huwelijken één echtscheiding had plaats gehad. De weg naar dit zorgwekkend hoogtepunt is er een van geleidelijke stijging geweest: in ons land steeg het aantal echtscheidingen in de laatste halve eeuw van 0.1 tot 1.6 per 1000 inwoners. Natuurlijk geven deze cijfers ons nog geen flauw beeld van den aard der huwelijken in onzen tijd; zij geven alleen een indruk van het laatste bedrijf. Ver daarboven gaat het getal der huwelijken, waarvan het proces der mislukking op een zeker moment overgaat in een staat van doffe berusting, wil men: van gewapende vrede. Een statistiek hiervan aanleggen is onmogelijk. Gelukkig ook maar; er zijn tal van respectabele redenen, waarom die huwelijken het laatste bedrijf niet bereiken.

Naar de volkomen mislukking legt het huwelijk gewoonlijk een lange weg af; het is dus niet abnormaal, dat het naar het volkomen geluk (voorzoover hier op aarde bereikbaar) ook een lange weg aflegt. Dezen laatste weg te teekenen, en meer bepaaldelijk, dien te schetsen in het licht des Evangelies, is het doel van Mevrouw Van Hoogstraten—Schochs jongste boek, *) dat dus in zijn aard een pendant kan heeten van „Gouden Teugels,” waarin zij een andere vraag des tijds behandelde. De treffende vergelijking, door den Engelschen predikant Kennedy gemaakt van het huwelijk als „een bedevaart,” heeft de schrijfster geïnspireerd tot het schrijven van weer een buitengewoon belangrijk boek, dat de eischen voor en den zegen van het Chris-

*) „De lange weg,” door A. van Hoogstraten—Schoch. — N.V. Uitgevers Mij. J. H. Kok te Kampen.

telijk huwelijk in den vorm van een boeiend geschreven roman belicht.

Het feit, dat „De Lange Weg” als tendenz-roman een sterk boek is, mag niet het oog doen sluiten voor de zwakke plekken. En daar wilde ik eerst op wijzen, omdat zij een groote waardeering niet in den weg mogen staan. Mevrouw Van Hoogstraten kiest haar milieu's als regel in de kringen, waar de financiële draagkracht van dien aard is, dat zij het probleem — hier het probleem van het huwelijk — niet in z'n allerzwaarsten vorm kan stellen. Een tweede schaduwkant is, dat de schrijfster, die verbazend aardig en vaardig kan encenseeren, het „toeval” wel eens te veel eer bewijst.

Mijn derde grief is, dat het boek een enkelen keer ontsierd wordt door overbodige hatelijkheden; op blz. 113 wordt van Ds. Haeck, de zeer sympathieke domineesfiguur in dezen roman, gezegd, dat hij „de menschen nooit aan boord kwam met teksten of met zede-preeken.” De schrijfster moest beter weten; een predikant, die de menschen nooit met teksten aan boord kwam, zou zijn naam immers niet waard zijn! Zulk een Seitenhieb kon vermeden zijn! Mocht de schrijfster het veelvuldig gebruik van het leelijke woord „aanvoelen” te boven komen, dan zou ik met wankele woorden als afvaart voor afreis (blz. 9), gebobbed haar (blz. 13), het innerste wezen (blz. 170), het presidiaat (blz. 174) een voorzichtig verdrag willen sluiten. Echter geenszins met de flagrante onjuistheid (blz. 17), dat het Onze Vader begint met „Uw wil geschiede.”

En nu de hoofdzaak. Die is, dat Mevrouw Van Hoogstraten in een tijd, vol van de ondermijning en den hoon van het huwelijk, over de grondslagen en den bouw, de ontwikkeling en de kroon van het huwelijk, waarvan Christus het middelpunt is, het volle, warme, weldoende licht werpt. De opzet en de structuur van dit verhaal zijn van hecht gehalte; pas

op de helft van het boek komt het huwelijk in 't zicht, waarvan de eerste helft de motiveering der dan beginnende gebeurtenissen behelst. In de teekening der figuren van Seerp en Cunera is de schrijfster, evenals in die van de nevenfiguren (die echter in de eerste helft van het verhaal de hoofdrol spelen in het echtscheidingsvraagstuk), ook ditmaal weer zeer gelukkig geweest, en bekend is, dat haar dialogen boeiend, pakkend en bijna zonder onderscheid natuurlijk zijn.

Van meer belang is de geestelijke kant van dezen tijdroman. Zou de schoonheid van het Christelijk huwelijk niet alleen spreken tot hen, die er den zegen van ervaren, dan moest de armoede van het buiten Hem omgaande huwelijk aannemelijk gemaakt worden. Daarin te zijn geslaagd, is een der mooiste kanten van haar roman. Dan de ontwikkeling der dingen in het huwelijk van Seerp en Cunera, zoowel in verband met hun voortreffelijk geteekende karakters als met de invloeden, die door beroep en neiging respectievelijk bij man en vrouw op de harmonie inwerken. Vooral trof mij de volledigheid in de teekening van het proces, dat door-gemaakt moest worden, zou er sprake zijn van een *geslaagde* bedevaart. Ik reken daartoe inzonderheid de houding van Seerp, na zijn crisis, waarbij hij inziet, „niet te mogen volstaan met de verzoening met den gekruisten, maar te moeten voortgaan met den gestorven Heiland.”

Ook moet ik wijzen op de groote verdienste van dit boek, dat in het midden van dezen tijd staat, de taal van dezen tijd en de kinderen van dezen tijd verstaat, en daarom ook zoo aantrekkelijk is in den vorm, waarin het uiterst belangrijke vraagstuk van het huwelijk wordt behandeld. Het kan niet ontkend worden, dat het z.g. moderne huwelijk zijn valen afglans hier en daar in de Christelijke samenleving vertoont. Daartegen kan geen wapen te scherp geslepen worden.

Welnu, *dit* wapen, het mooie en zij het, door God gezegende boek van Mevrouw Van Hoogstraten-Schoch, is niet een scherp, maar een geducht wapen, omdat het positief geluk teekent tegenover den onvrede — en erger — van het mislukte huwelijk. Dat geluk is niet het resultaat van een tooverdrank, ook niet een onbereikbaar ideaal, doch het ligt binnen de sfeer, waar Christus als Middelaar en als Koning heerscht. Die sfeer is geen afgesloten terrein; ook deze roman draagt het Evangelie der liefde uit tot allen, die in hun huwelijksleven plaats hebben voor de gedachte aan een bedevaart, een bedevaart van het land van de dienstbaarheid der zonde uit naar dat van de vrijheid der kinderen Gods, die immers de schoonste gebondenheid, ook met menschen, is.

Ik hoop van harte, dat „De Lange Weg,” evenals „Gouden Teugels,” vele herdrukken beleven mag. Het is dat ten volle waard, en het zou bewijzen, dat een ernstig tijdwoord in een aangenamen vorm gehoor vindt in breeden kring. Naar die mate zal het ten zegen kunnen zijn.

V. D. M.

PEPER EN ZOUT

Sigaretten.

Wat een bedrag aan sigaretten weet Neerlands rooker om te zetten in nutteloozen rook en asch en schade voor zijn eigen kas. Hier eischt de plicht der soberheid, dat men z'n rookhartstocht bestrijdt.

H. W. A.

GEDACHTEN

Laten we trachten niets te doen, waardoor wij onze medemenschen verdriet en pijn aandoen.

☞ ☞

Niemand schat hoog genoeg wat hij zijn kan, niemand laag genoeg wat hij is.

☞ ☞

Verander uw zorgen in gebed.

☞

Prof. J. H. GUNNING Jr.

☞

☞

1829 — 20 Mei — 1929

DE RIJKBEGAAFDE, HOOGBEGENADIGDE man, wiens naam boven dit stuk geschreven staat, verdient, nu de gemeente van Christus in ons land herdenkt, dat hij een eeuw geleden het levenslicht aanschouwde, op dieper en breeder wijze gehuldigd te worden dan mijn pen zulks vermag. Maar daar ik er mij van verzekerd houd, dat zulks zal geschieden, mogen hier enkele losse herinneringen, met erbieid en dankbaarheid neergeschreven, een plaats vinden.

Toen ik ongeveer 16 jaar oud was, hoorde ik Gunning's naam; het was in Nijmegen, waar hij een lezing zou houden. Nog zie ik zijn portret staan voor het winkelraam der firma Ten Hoet, en hoor nog een onzer onderwijzers met geestdrift over hem spreken.

Het was een der goede gewoonten van de bekende Christelijke Normaalschool op den Klokkenberg, dat de leerlingen de winterlezingen bezochten. Zoo hoorden wij o. a. Beets, Ten Kate, Ds. H. Pierson, Allard Pierson, Bronsveld, Schaepman, Van Dijk (toen nog predikant te Arnhem), den jongen Gunning (toen predikant te Bennebroek) en ook zijn vader, destijds kerkelijk hoogleraar te Amsterdam. (sinds 1882.)

Die lezingen gingen wel eens over onze jonge hoofden heen, maar dat was niet erg; zij wekten althans in ons het levendig besef, dat er hoogere en diepere dingen waren, dan die, waarmede wij ons gewoonlijk bezighielden; zij gaven nieuwe indrukken, wijder uitzichten; zij brachten ons, al was het nog maar zeer oppervlakkig, in aanraking met mannen, die op het gebied van kunst, wijsbegeerte of godgeleerdheid iets te zeggen hadden.

Als ik mij goed herinner, heb ik daar in Nijmegen Prof. Gunning hooren spreken over het Huisgezin in den Germaanschen zin van het woord, en over Rome, van het Forum uit beschouwd. Het eerste onderwerp lag eenigszins binnen, het laatste grootendeels buiten den kring onzer gedachten, maar van beide lezingen namen wij toch wel iets mede. En onder datgene, wat wij medenamen, was ja ook wel het bijkomstige, dat de spreker niet begon met: Dames en Heeren, maar met: Mevrouwen en mijne Heeren; doch was zeker een der kostelijkste dingen: de herinnering aan een edele, vrome, loutere persoonlijkheid.

Wie kon Gunning hooren, zonder onder den indruk te komen? Als men naar hem luisterde, en zijn gelaat zag, leerde men het woord wijding verstaan. Welk een eigenaardige mengeling van ernst en vriendelijkheid, van hoogheid en eenvoud. En treffend was, dat Gunning nooit vergat, een enkel woord apart tot de jongeren onder zijn gehoor te richten. Vooral daardoor bleef zijn stem langer dan die van anderen bij ons naklinken, en vergaten wij nimmer, wat een zijner leerlingen eens noemde: zijn opwaarts strevend gebaar.

☞